

Terrelloner ha substituït *terrelló* en l'acc. personal: «culleraires de Tortellà, parcers de Oix y Baget, y *terralloners* de les masies y llogarets de cinc hores a la rodona»; «conçitar els ànims dels *terralloners* contra'l senyor de Serrabrúna»; «lo cert és que tots, des de'l senyor al darrer *terralloner*, tots, qui més qui menos, heu jugat de ganyó»; «jo no tinc pas de defensar als *terralloners*, encara que 'ls crec més enzes que criminals», MrnVayreda (*Puny.*, t. I, 46 (43); *Sang Nova* iv, § 1, 254; § 12, 312; v, § 7, 390).

Terrer. Inicialment fou adjectiu 'que pertany a la terra, que la toca de prop': «tot hom --- que abeure bestiar *terrer*, gros o menut, en bassa d'algú pròpia, que pac de ban ---» El Perelló, 1342 (*BABL* xii, 42). *Boira terrera* 'la que s'arrossega' (Vidrà (1953)); «els de Xaló --- són sobercs y més çoçts que la bòyra *terrera*, qualitats per les que són coneguts en tota aquella comarca», MGadea (*T. del Xè* I, 33); adverbialitzat per a 'arran de terra': *segar terrer* que no es perdi gens d'espiga, d'on figuradament «segà mol *terré*: apurar un provecho o las cosas», *Canyissaes*, 132; i aplicat a vegetals o ocells que no van gaire amunt: *canyis terrer* Prat de Llobregat (1932); un *kôlbi terêr* Quatretonda (1962).

Després substantivat. Com a documentació més antiga d'això, junt amb altres dades toponímiques (*Terrers*, modernament escrit *Tarrés*, CcaBarberà, poble ja ben documentat a l'E. Mj.), pot valer el nom de *E. de Terrers*, doc. Alt Cardener, a. 1250 (PPujol, *Doc. Vg. Urg.*, 15.3, 15.71). En principi era una acumulació de

terra. Accs.: a) com que els ballesters per exercitar-se sense perill de ferir ningú, desapareixen sobre un munt de terra o *terrer*, prengué el sentit de 'blanc, fitó': «les dones / --- / són cantiplores / --- / pintat carner; / sens centener / són la madexa; / e joc de flexa / per cego fet: / fir cascun tret / fora l *terrer*; / sens cap, carrer / ---», JRoig, 7805; «clavar la vira en son *terrer*», «donar en lo *terrer*», *Canç. Satiric Val.* (*Somni de J. Joan, Consells a un casat*).

b) 'material terri': «no s'hi fa res, però ho aprofitem per arrencar *terré*» Maresme (Horsavinyà, 1931); c) terrassa natural, serradet de terra erma, en particular, les extensions de terra calcària grisa, típiques d'Osona, no sols entorn de Vic i al límit del Lluçanès, que és on n'hi ha més, però també cap al baix Ripollès (Besora, 1953); «Els *terrésus* del Sanyer són una gran *terrera* que hi ha damunt del Sanyer» Gurb (1935) (plural analògic en -essos que avui s'ha propagat bastant); alguns no són grisencs: «El *Terrer Roig*» serrat a StMar-tí de Sobremunt. També n'hi ha bastants pel País Valencià: «lloc d'on trauen terra per fer terrissa els rajolers» Onda (*D'Ag.*); «El *teré* del Poll: hi feien terres per als taulells» l'Alcora; «Els *Teréz blánks*» Useres. *Terrers de Marcelino* i *Terreros-Pardos* Llíria; «El *Terrer*» és el nom d'una «pedrera d'argila» (cota 237) Algímia de la Baronia; «li diuen els *Blanquissals* perquè hi ha uns *terrer* blancs» Canals; a Patraix el defineixen «és un paratge que en trauen *terra*»; «Les Forquetes és un *terêr*: hi ha molt ormetis i llidoners»

Benilloba (1961-62).

d) Per poc compactes que siguin els *terrer*s, a la manera dels de Vic, solen acabar en pendent molt rost: veg. la cita de Gósol en el *D'Ag.*, § 3; «tot a vora del riu, davant del cementiri, se troba un pedrís solitari a l'extrem d'un *terrer* que cau espadat sobre les aigües del Bidassoà», Coromines (*Presons Im.*, 229), on crec que segueix l'ús de l'Alt Emp. Però amb aquest matis es troba també en el NO.: «los *tarés* del Pujal» pendents entre Organyà i el poblet del Pujal, i més amunt, dins la vall de Cabó, em signen «uns clops que hi ha entre *terrer*s pelats» (1957).

O a la part muntanyosa del P. Val. A la Mata de Morella, al llarg del riu Bergantes, el *terrer del Molinet* i el *terrer* de X. són penya-segats; vora «La Punta» a Benicàssim hi ha *terrer*s vora mar; els *Terrers* i Ombries de Sirac són cingles, a Estivella, el *Terrer* de la Mancada és una solside de vora el riu, a Torís; la Font dels *Pezebréts* raja d'un *terrer* en els boscs de Catadau; a *Petrer És Teréz* d'Agost; a *Petrer*, i allí mateix descriuen la *Cova 'l Caco* com una «en un *terreret*, baixa de sostre però hi pot entrar un home» (1961-63). El canyet per on estimen les ròsses mortes també pot pendre, a causa d'aqueixa estructura, el nom de *terrer*: «A 5 minutos de Callosa, pda. de Mirambò, porción de tierra yerma --- para enterrar animales que morían en la población: el *terrer dels burros*» Salvà (*Callosa d'En S.* II, 97).

e) Generalitzant més, esdevé sinònim de *terreny*: a molts llocs, més popular que aquest, al qual el prefereixen, pel regust íntegrament popular, bastants escriptors. En nivell rústic ho noto sobretot en ross. i mall.: «allò ja no és d'ací: és *teré* d'Oleta» Serdinyà, on també qualificaren de *terés* els camps (1959); «això ja és *teré* de Conat», Conat, 1960; «Ses Corterades és un clap del terme que és bon *teré* per a gra», «--- una vela. ---? Una vela és *terrer* de conradis, planer ---» Alaró (1963).

Fermentant, escr. Renaix.: «Usos y costums tan consemblants d'aquests pobles, o, com solem dir a la pagesia, *l'agre del terrer*», *Jo. Flo.* 1870, 30; «I, nunció de l'abril, qui neus desterra, / deien als camps: Floriu! / I esclataren arreu en flors boscanes / les venes totes de l'incult *terrer*, / brotaren pels jardins flors més ufanes, / i a l'hora en què es desperten les campanes, / la terra era un verger»; «Rei de la solitud, grata a les Muses, / també cantares heroïsmes èpics / --- / fantasiant per la superba Roma / així regares del gran riu homèric, / l'ample *terrer* llatí», Costa (*Poder de l'Arpa*, v. 32; *IdOr* xxv, 130; *A Virgili*, v. 28; *IdOr* xviii, 24). «El *terrer* escullert per a camp de les nostres aventures ---», P. Bertrana (*Proses Bàrbares*, 31); «mai m'he cansat de considerar la variada naturalesa de les plantes --- són l'expressió més directa d'un *terrer*: cada nova fulla --- flor, són com un secret que'n brolla ---», Maragall (*Ofterd.*, 201); «La galernà i el llamp, el torb i la tempesta, / sobre l'ample *terrer* l'han combatuda a ras / ---», Màrius Torres, 1940.

Terrera. Com a variant de *terrer* és propi d'Osona,